

Er ref/dnr: 2025–208827

Vårt dnr: 2025–0114

Energimyndigheten Klimatavdelningen
Enheten Elproduktion och samhälle

Stockholm 17 december 2025

Yttrande över nya riksintresseanspråk för vindkraft

Sammanfattning

- Naturskyddsföreningen föreslår att metoden justeras så att den utgår från ett lägre produktionsmål än 297 TWh som använts, och en kortare planeringshorisont.
- Naturskyddsföreningen rekommenderar ökad fokus på att använda redan påverkade miljöer, såsom bullerstörda vägkanter.
- Större hänsyn måste tas till naturvärden, vilket innebär buffertzoner runt skyddade områden på land samt att viktiga havsområden, såsom Natura 2000, undantas från riksintresseanspråken.
- Naturskyddsföreningen ifrågasätter att förslagen till riksintressen för vindkraft till havs skiljer sig så markant från energiområdena i havsplanerna. En mer sammanhängande koppling mellan riksintresseanspråk och havsplanerna skulle ge bättre tydlighet och genomslag i beslutsprocesser.

Specifika synpunkter

Energimyndigheten har föreslagit nya riksintressen för vindkraft.

Naturskyddsföreningen beklagar att vi inte finns med som remissinstans, trots vårt långsiktiga och omfattande engagemang i frågan – både lokalt och nationellt. Vi vill ändå lämna synpunkter på den metod som används samt på de utpekade havsområdena. Däremot kommenterar vi här inte enskilda landområden.

Vald metod ger oproportionerligt stora anspråk

Naturskyddsföreningen ställer sig huvudsakligen skeptisk till det valda energiscenariot och den långa tidshorisonten. Energimyndigheten baserar inte bara sina anspråk på planeringsmålet om 300 TWh, utan utgår dessutom från det mest expansiva av myndighetens långsiktiga scenarier. Energimyndighetens riksintresseanspråk motsvarar ett produktionsmål på 177 TWh från landbaserad

vindkraft och 120 TWh havsbaserad vindkraftsel. Detta medför att mycket omfattande områden tas i anspråk.

Utöver scenariovalet bidrar även den valda tidshorisonten till ett stort anspråk, eftersom metoden utgår från en vindkraftsproduktion om 20 år. Under denna tidsperiod kan betydande förändringar ske, inte minst genom teknikutveckling som kan leda till högre elproduktion per markyta. Högre turbiner kan dessutom påverka behovet av buffertzoner. Den föreslagna begränsningen om maximalt 5 kilometers avstånd till elnät kommer också snabbt att bli inaktuell, med tanke på de omfattande nätutbyggnader som planeras just nu.

I planeringsmålet anges att: "Behovet av el i olika geografiska områden bör tydliggöras för år 2030, 2035, 2040 och 2045 och följas upp vid regelbundna kontrollstationer, med start 2030." Naturskyddsföreningen föreslår att anspråken för riksintressen följer samma modell. Anspråken bör avse vindkraftsproduktion till år 2030 eller 2035 och därefter uppdateras. För att ge branschen framförhållning kan indikativa och preliminära anspråk presenteras som vägledning för vilka områden som kan bli aktuella för komplettering fram till 2045. Om alla andra intressen skulle omfatta så stora områden, riskerar systemet att bli svårhanterligt.

Naturskyddsföreningen välkomnar att Energimyndigheten har beaktat naturskyddade områden på land. Dock saknas buffertzoner runt dessa områden. Vi rekommenderar att myndigheten inför sådana, särskilt för att skydda fåglar.

Områden längs vägar och annan transportinfrastruktur är redan bullerstörda och behovet av nya anläggningsvägar är mindre, vilket gör att den tillkommande negativa miljöpåverkan av vindkraftsetableringar där är mer begränsad. Trots detta har Energimyndigheten infört två begränsningar som hindrar att dessa områden pekas ut:

- Energimyndigheten har valt att införa en buffertzon på 300 meter runt vägar.
- Markområden under 5 km² har exkluderats från anspråken.

Naturskyddsföreningen anser att buffertzonen bör reduceras och att tröskeln för områdesstorlek bör sänkas, för att kunna styra mer av vindkraftsutbyggnaden till redan exploaterade områden.

Havsbaserad vindkraft

När det gäller förslagen på riksintressen för vindkraft till havs så noterar Naturskyddsföreningen att förslagen till riksintressen skiljer sig markant från de energiområden som finns med i de föreslagna havsplanerna. Detta ifrågasätter vi starkt. Energimyndighetens arbete med havsplaneprocessen bör återspeglas också i förslagen till riksintressen. Dessutom skulle riksintressena mycket troligt ha ett bättre genomslag i beslutsprocesser om de till större del överlappade med områden utpekade för energiproduktion i havsplanerna.

Vi ställer oss också frågande till att riksintressen pekas ut nu, istället för att avvakta tills det nya auktionssystemet är på plats och regeringen är redo att peka ut områden för vindkraftsutbyggnad. I dagsläget är det osannolikt att försvaret kommer att säga ja till områden föreslagna i denna process, och områdena kommer därför ha begränsad användbarhet för lokalisering av vindkraft till havs.

Naturskyddsföreningen går nedan igenom de föreslagna riksintresseområdena för vindkraft till havs och tittat på överlapp med viktiga ekosystemelement, till exempel viktiga tumlarområden, flyttfågelstråk, torsklek och utsjöbankar, samt redan utpekade skyddade områden¹.

I Västerhavet, från Strömstad söderut till Falsterbo, överlappar i princip alla de föreslagna områdena med ett eller flera av dessa ekosystemelement. Från norr så överlappar område 23 och 24 med områden viktiga för tumlare, samt med det viktiga stråket för termikflyttande fågel som sträcker sig från Skagen nordost in mot svenska kusten. Område 25 ligger mitt emellan två utsjöbankar, Fladen och Lilla Middelgrund, som båda är utpekade som marina skyddade områden. Parken Galene är redan beviljad inom detta område och föreningen föreslår att detta riksintresse minskas till att enbart omfatta parken Galene; att exploatera ytterligare mellan dessa två utsjöbankar vore olämpligt. Område 26–30 ligger alla inom ett annat viktigt stråk för termikflyttande fågel, och flera av områdena ligger inom ett viktigt torsklekområde. Område 29 ligger dessutom helt inom Natura 2000-området Stora Middelgrund och Röde bank som är utpekade för bland annat tumlare. Område 11 i Öresund är det enda föreslagna området i Västerhavet som inte tydligt överlappar med något av de ekosystemelement vi använt oss av i utvärderingen¹.

I Egentliga Östersjön, från Falsterbo till Ålands hav, ligger område 13 och 15 i ett viktigt torsklekområde, och område 14 ligger i stråk för terminflyttande fågel. Område 16 ligger inom Natura 2000-området Hoburgs bank och Midsjöbankarna, som är skyddat för tumlare och sjöfågel och därför är mycket olämpligt för vindkraft. Område 17 och 19 ligger precis angränsande till samma Natura 2000-område, och område 17, 19, 20 och 31 ligger delvis inom områden som av HELCOM pekats ut som viktiga områden för tumlare. Område 17, 18 och 20 ligger dessutom i ett viktigt flyttfågelstråk. Område 21 kräver försiktighet med tanke på tumlare, samt närheten till flera skyddade områden och viktiga fågelområden.

I Bottenhavet ligger område 280 och 281 mycket olämpligt då de helt omfattar Natura 2000-områdena Finngrundet Västra banken, Finngrundet Norra banken och Finngrundet Östra banken. Vi förutsätter att man tar bort dessa och fokuserar på område 1 och 2 istället. Område 305 och område 3 ligger nära Natura 2000-området Storsjön vilken bör tas med i beräkningarna.

I Bottenviken överlappar område 5, 8 och 279 med värdefulla utsjöbankar, och alla områden i Bottenviken, område 8–10 samt 279, ligger inom Östersjövikarens huvudsakliga utbredningsområde under kutningsperioden.

Generellt ligger de föreslagna områdena till stor del relativt nära kusten. Områden längre ut till havs där konflikterna med naturvärden skulle vara färre, saknas dessvärre i förslaget.

¹ Naturskyddsföreningens rapport *Havsbaserad vindkraft - ståndpunkter och vägledning* finns här: <https://cdn.naturskyddsforeningen.se/uploads/2023/07/05102706/Naturskyddsf-2023-Havsbaserad-Vindkraft.pdf>

Detta remissvar har utarbetats av Antoine Baudoin, sakkunnig energi, med hjälp av Ida Carlén, sakkunnig i havsfrågor och Kristina Östman, chef för klimatenheten på Naturskyddsföreningen.

För Naturskyddsföreningen

Stockholm dag som ovan

Karin Lexén

Generalsekreterare

David Kihlberg

chef för klimat och juridik